

СЕКЦІЯ 2

ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Ольга АНТИПЕНКОВА

*студентка Навчально-наукового інституту
міжнародних економічних відносин ім. Б.Д. Гаврилишина
Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри банківської справи О.Л.Малахова*

ПРИСУТНІСТЬ ІНОЗЕМНОГО ТА РОСІЙСЬКОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Іноземна банківська експансія була звичним явищем під час економічного зростання, проте слід зауважити, що за останній рік ці показники знизились, а саме кількість банків з іноземним капіталом в 2014 році скоротилося на 4 банки і на 1 січня 2015 року становила 49, кількість банків з 100% іноземним капіталом скоротилася на 3 банки до 19. Іноземний капітал у статутному капіталі банків України складає 34%. Особливістю присутності іноземного капіталу у банківському секторі України є те, що він може бути представлений частково та повністю [3].

Стосовно реальних змін, які вже відбулися під впливом іноземного капіталу, слід зазначити, що прихід іноземного капіталу в банківський сектор призвів до перерозподілу ринку міжбанківського кредитування. Справа в тому, що іноземні інвестори дотримуються консервативнішої політики у відкритті лімітів на міжбанківське кредитування, відбувається їх зниження для деяких банків, устанавлюються великі розміри мінімальних лотів за міжбанківським кредитом, що суттєво обмежує коло потенційних позичальників і підвищує якісні вимоги до них. На думку експертів, експансія іноземних банків призведе до подальшого розшарування ринку міжбанківського кредитування. Очікується, що близько 90% ринку міжбанківського кредитування буде сконцентровано в 20-23 найбільших фінансових установах. А дрібні банки можуть виявитися відрізнаними від кредитів великих фінансових установ і підтримки НБУ [4].

Крім того, відбулися зміни структури активних операцій за рахунок того, що іноземні банки орієнтуються в основному на ритейл (роздрібний бізнес) і, як наслідок, сфера кредитування зміщується від виробника до покупця. А також слід зазначити, що іноземці контролюють більш ніж 65% іпотеки [5].

Російський капітал впевнено входить в Україну, представляючи інтереси «північного сусіда». При цьому російські банки не відмовляються від традиційних видів роздрібного банківського бізнесу – іпотечних, споживчих та автокредитів. Російський капітал в Україні представлений 14 банками, що за даними Асоціації українських банків контролюють приблизно 15,5% активів банківської системи України і постійно зростає. Експерти вважають, що у

найближчому майбутньому зберігатиметься тенденція до збільшення експансії російських банків. При цьому стратегія приходу російських банків на ринок банківських послуг України у сучасній науковій спільноті вважається подвійною: з одного боку – це можливість здійснювати політичний вплив, з іншого – через кредитування найпривабливіших промислових активів, зокрема стратегічних, сприяти їх переходу під контроль російського капіталу або навіть держави (через російські державні банки). Йдеться про те, що посилення позицій російського капіталу в банківській системі України може призвести до підвищення загрози економічній безпеці держави та вимагає реалізації виваженої державної політики з метою мінімізації негативних проявів та стимулювання позитивних зрушень від поглиблення українсько-російських відносин у банківській сфері [1].

Проаналізувавши позиції науковців та практиків, а також зробивши відповідні висновки можна сказати наступне, а саме «з одного боку, відкритість фінансової системи збільшує можливості залучення ресурсів на іноземних ринках та відкриває нові шляхи підвищення капіталізації банківської системи, а з іншого – така ситуація може призвести до надмірної залежності українських банків від кон'юнктури світових фінансових ринків, а держава втратить важелі впливу на банківський сектор» [2].

Саме тому, підхід до регулювання доступу іноземного капіталу в банківський сектор України має базуватися передусім на засадах: підтримки конкурентоспроможності банків із національним капіталом; використанні позитивних структурних і технологічних переваг банків з іноземним капіталом для підвищення інвестиційного потенціалу вітчизняного банківського сектору та соціально-економічного розвитку країни за рахунок підвищення монетизації економіки; прискореного розвитку фінансових ринків; оптимізації інституційної структури вітчизняного банківського сектору і наближення його до стандартів країн із розвинутою економікою.

Отож цілком очевидно, що регулювання доступу іноземного капіталу в банківський сектор України потребує системного підходу і має базуватися передусім на заходах збалансованих інтересів стосовно підтримки конкурентоспроможності українських банків. А досвід банків з іноземним капіталом слід враховувати в частині використання їх технологічних та організаційних переваг задля підвищення інституційного потенціалу вітчизняної банківської системи загалом. За таких обставин саме від державної політики в галузі регулювання процесів входження іноземних банків на ринок банківських продуктів залежить можливість використання всіх переваг від іноземних інвестицій у банківську систему та нівелювання вірогідних ризиків.

Література:

1. Сугоняко О. Експансія іноземного капіталу: пошук міри [Електронний ресурс] / О. Сугоняко – Режим доступу до ресурсу: http://aub.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=162&menu=119&Itemid=74..
2. Чуб О. Становлення та розвиток банківської системи України в контексті присутності іноземного капіталу / О. Чуб. // Банківська справа. – 2008. – №6. – С. 86.
3. Шкура І. С. Іноземний капітал в банківському секторі України / І. С. Шкура. // Вісник Академії митної служби України. – 2007. – №3. – С. 17.

4. Корнилюк Р. Українські банки в тенетах іноземного капіталу [Електронний ресурс] / Р. Корнилюк // Економічна правда. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2009/05/12/192705/>.

5. Аналітичний огляд банківської системи України за 2014 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://rurik.com.ua/>.

Ганна БАЛЯНТ

*к.е.н., доцент кафедри банківської справи
Тернопільський національний економічний університет*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД БАНКІВСЬКОГО РЕГУЛЮВАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Аналізуючи європейський досвід, варто зазначити, що найбільшій увазі заслуговує англійська та німецька моделі банківського регулювання, які характеризуються високою ступеню незалежності і надійності. У Великобританії до 2011 р. регулятивно-наглядові функції виконувало Управління з фінансового регулювання і нагляду (УФРН), створене у 1998 році. За своїм правовим статусом це – незалежний, недержавний орган, який здійснював регулювання і нагляд за діяльністю банків, будівельних товариств, страхових, інвестиційних, фінансових та іпотечних компаній. Загалом, УФРН регулював діяльність всіх компаній, які здійснювали хоча б один із таких видів діяльності: залучення вкладів від фізичних і юридичних осіб; емісія депозитних і кредитних карток; операції з інвестиційними інструментами за дорученням клієнтів; інвестиційне консультування; формування фондів спільного інвестування; надання трастових та страхових послуг; акумулювання пенсійних нагромаджень та управління ними; операції з нерухомістю тощо. УФРН забезпечував координацію і прозорість впливу контролюючих органів на учасників фінансового ринку і встановлював послідовність дій наглядових органів.

УФРН було передано від Банку Англії функції пруденційного нагляду за комерційними банками. Отримуючи звітність комерційних банків, УФРН забезпечував контроль за дотримання ними встановлених норм і правил. За таких умов Банк Англії фактично не отримував оперативної інформації про поточний фінансовий стан комерційних банків, зокрема про дотримання ними платіжної дисципліни, про стан їх ліквідності і платіжеспроможності. Координація дій та визначення сфер відповідальності УФРН з Міністерством фінансів і Банком Англії здійснювалася на основі Меморандуму про взаєморозуміння від 1997 року. У разі появи у підконтрольного фінансового інституту фінансових проблем УФРН оцінювало можливий їх вплив на стабільність ринку в цілому. Згідно і вище зазначеним Меморандумом УФРН мало право залучати Банк Англії для оздоровлення проблемного банку лише за умови, що є ймовірність, що банкрутство останнього спричинить втрату стійкості банківської системи в цілому. В цьому разі Банк Англії зобов'язаний